

VZGOJA DEKLET. NADA. TRST.

»Za žensko šolsko izomiko nikdar
dosti ne storimo.«

Ivan Hribar.

Zadnja številka »Slovenke« nas je poučila, da tudi v Slovencih polagoma pojem prepričanje o manjši vrednosti ženskega spola, ki se je dosedaj kazalo in se kaže še, zlasti v manjši skrbi, ki jo poklicani činitelji posvečajo ženski vzgoji. Gori navedene, lahko rečemo: zlate besede ljubljanskega župana naj bi pomenile nekaj mejnik med temno preteklostjo in svitlejšo novo dobo.

Dosedaj so videli slovenski očetje v vzgoji svojih deklic najpriprostejšo, najjednostavnejšo stvar na svetu. Malo čitanja, pisanja in računstva, nekaj, izvečine nepraktičnega pouka v ročnih delih, semtertje razven tega še nekoliko nemščine, morda celo francoščine in neizogibnega klavirja — in program vzgoje je izcerpljen, prihodnja mati pripravljena na svoj poklic. O kakem poglobljenju v materinščini, v slovstvu, zgodovini, naravoznanstvu ni bilo govora. Čemu tudi? Slovenski punica itak zna, na domačo literaturo gledajo boljši krogi z preziranjem, zgodovine Slovenci nimamo, v naravoznanstvu pa za domačo rabo zadostuje, če prečitaš 2—3 knjige družbe sv. Mohorja.

Tako so na Slovenskem sodili še nedavno. Vsaka temeljitejša izobrazba deklet se je zdela očetom nepotreben luksuz, materam pa škodljiva potrata časa, ako niso razven tega še ljubosumno gledale na svoje hčerke, da bi jih iste na pameti in razumu ne prekosile.

Dandanes postaja ženska izomika intenzivnejša in ekstenzivnejša. Poglobil se

je navadni šolski pouk, odprla so se mu nova polja, a odpirajo se deklicam tudi razne strokovne in višje šole, v katerih si zamorejo nabrati potrebnih zmožnosti, da vstopijo same na »mejdan« življenja, neodvisne od mogočega ženina in moža, prvega, ki bi zaprosil za njih roko.

Nekaterniki trdijo, da bi se to gibanje dalo označiti z besedami: »proč od moža«, toda meni se ta formula ne zdi prava; jaz mislim, da je naše geslo bilo in mora vedno ostati: *p o l e g m o ž a !*

Ako dandanes ne vzgajujemo deklet več samo za domačo rabo, za kuhinjo in zakon, saj s tem še ni povedano, da bi dekleta s širšim obzorjem, z globljejim znanjem postala nesposobna za zakonsko življenje, slabe soproge in gospodinje, slabe matere in vzgojiteljice svojih otrok. Vsestranski omikana žena bo odgovarjala svoji nalogi v vsakem slučaju. To nam dokazuje zgodovina. Učena Angležkinja Mary Somerville je bila vzgledna mati; celo nemirnemu značaju francoske pisateljice George Sandove ne morejo najhujši nasprotniki v tem oziru ničesar očitati.

Vzgoja le za zakon je že radi tega problematične vrednosti, ker ne vemo, ali dotično deklico čaka sreča »sladkega jarma«, ali ne. Trebalo pa bi tudi v vsakem posameznem slučaju specijelne vzgoje, po razmerah, v katerih bo dotičnica imela živeti, celo po značaju moža, ki ji ga mila ali nemila usoda nakloni. To pa je, kakor je jasno, nemogoče. Da je vzgoja deklet za zakon čudna zahteva, kaže nam nadalje dejstvo, da še nikomur ni prišlo na um, da bi hotel za zakon vzgajati tudi moške. Poslednji bi pa bili take vzgoje v neki meri prav tako potrebni, kakor ženske. In

vendar bi se ves svet smejal, ako bi kdo prišel s tako zahtevo na dan. Resnica je pač ta, da morata biti muž in žena vsestranski izobražena, a da se posebej za zakon vzgojijeta še le v zakonu samem, drug drugega. Eden drugemu se morata kolikor mogoče asimilirati, z ozirom na značaj zakonskega druga morata eden in drugi urediti svoje postopanje, semtertje se odreči kaki slabi navadici itd. Kolikor bolj se drug drugemu o tem približata, kolikor bolj drug drugega oblažita in spolnita, toliko tesnejša bo njuna zveza, toliko srečnejši zakon.

In potem, vsa tista dekleta, katerih ne čaka sreča ob domačem ognjišču? Ali jih naj prištevamo bitjem, ki so zgrešila svoj namen? Tudi ona imajo pravico, da izražajo svoje »ženstvo.« Vsaka žena je rojena mati. Ako nima sreče, da bi zamogla z ljubeznijo obsipati svoje otroke, dajte ji priliko, da drugod deluje na polju, ki je ženskemu srcu najbližje: kot vzgojiteljica, dobrotnica revežev, zdravnica itd.

Že iz teh razmišljanj sledi, da moramo deklicam dati prilike do strokovne izobrazbe. Roditelji so sicer zaljubljeni v svoje hčerke, a kar se tiče duševne vzgoje, postopajo z njimi kakor s pravimi pastorkami. Za šolanje sinov žrtvujejo ogromne svote; deklica se mora zadovoljiti z doto, ki navadno ni v nikakem razmerju z dedščino, katero je dobil tekom let nje brat. Ali bi ne bilo mnogo pametnejše, če bi starši tudi deklicam poskrbeli za duševno doto, katere jim ne morejo tatovi odnesti, niti ogenj uničiti?!

Da bo pa ta sprememba mogoča, bodo se seveda morali tudi mladi možje navaditi, da se o izbiranju neveste ne bodo več pehali za denarjem. Spoznati bodo morali, da je duševni zaklad, ki vsposoblja ženo, da v slučaju potrebe, v slučaju nesreče, tudi sama lahko zasluži potrebna gmotna sredstva za-se in za svoje, mnogo dragocenejša dota od kupa zlata. Da,

kurzna vrednost duševnega bogatstva mora pri nas pred vsem poskočiti kvišku!

Zlasti za nižje in srednje sloje, iz katerih je skoro izključno sestavljen naš narod, je neobhodno potrebno, da za časa mislijo na to, da priskrbijo svojim hčeram pridebitnih zmožnosti, sposobnosti, da si iste zamorejo same služiti svoj kruh.

SINOČI ... UTVA. TRST.

Sinoči, sinoči
na morski obali
sva zrla, kako so
se vali zibali.

Kako šepetali
so ljubko vabeče
o bajki čarobni
nekaljene sreče;

O gradu kristalnem,
ki ziblje se v valih,
o vilah prekrasnih,
biserih, koralih ...

In dalje in dalje
so vali šumeli,
a najini duši
jih niste umeli.

Molče sva strmela
tja v valovja roje
in misli v gibala
ti moje — jaz tvoje. —

ŽENSKO PITANJE U HRVATSKOJ. PIŠE B. V. ZAGREB.

U broju od utorka 10. rujna službenih »Narodnih Novina«, izašle su dvije važne naredbe hrvatske autonomne vlade. Prvom se naredbom uređuje pitanje o polaganju ispita zrelosti kod žena, a drugom o polasku zagrebačkoga sveučilišta. Za polaganje ispita zrelosti traži se od kandidatkinje, da je svršila zagrebački licej ili preparandiju ili koju sličnu domaću ili inozemnu školu, te vrijede za žene iste norme kao za eksterniste. Ispit zrelosti